JÄSEN-HANKINNAN OPAS

EHYT

EHYT ry
Teksti ja taitto: Marjo Rinne
Kannen kuva: Rosa Aamunkoi
2017

Sisällysluettelo

Alkusanat

Monet yhdistykset ovat huolissaan yhdistysaktiivien väsymisestä ja siitä, ettei nuoria löydetä mukaan toimintaan. Vapaaehtoisten löytäminen saatetaan kokea hankalaksi. Jäsenet eivät välttämättä sitoudu yhdistystoimintaan samalla tavalla kuin ennen. Jos toiminta lepää muutaman aktiivin harteilla, ei uusien aktiivien etsiminen tunnu helpolta. Mistä siihen löytyisi aikaa ja energiaa?

Moni yhdistys haluaisi saada uusia jäseniä, jotta nykyisten jäsenten työtaakka vähenisi. Uusista jäsenistä toivotaan vastuunottajia ja työntekijöitä. Jos yhdistyksellä on jäseniä, pitäisi miettiä, miksi työ jakaantuu vain joidenkin harteille. Onko yhdistyksellä liikaa toimintaa suhteessa vapaaehtoisten määrään? Onko aktiivien joukossa henkilö tai henkilöitä, jotka eivät uskalla kieltäytyä tehtävistä? Kokevatko jotkut, että heidän on pakko tehdä, kun muut eivät tee?

Jäsenhankinnan tulisi tähdätä siihen, että löydetään yhdistyksen aiheesta kiinnostuneita ihmisiä, joiden kanssa voidaan yhdessä toteuttaa yhdistyksen toimintoja. Yhdistystoiminnan tavoitteena tulisi olla yhteisöllisyys, yhdistyksen aiheen parissa toimiminen ja tekemisen ilo.

Jäsenhankinta ja uusien vapaaehtoisten rekrytointi kulkevat usein käsi kädessä, varsinkin pienissä yhdistyksissä. Siksi tässä oppaassa puhutaan jäsenistä ja vapaaehtoisista rinnakkain. Opas on suunnattu ensisijaisesti EHYTin jäsenyhdistysten toimijoille. Opas esittelee nykyajan vapaaehtoisuuden ja antaa vinkkejä jäsenhankintaan sekä erityisesti nuorten jäsenten hankkimiseen. Lisäksi opas käsittelee jäsenhuoltoa.

Lokakuu 2017, Helsinki

Marjo Rinne

1. Vapaaehtoisuus

Vapaaehtoinen on henkilö, joka tekee jotain omasta tahdostaan ilman taloudellista palkkiota. Vapaaehtoistoiminta hyödyttää kolmatta osapuolta perheen ja ystävien ulkopuolella. Keskeistä vapaaehtoistoiminnassa on osallistuminen, osallistumalla vaikuttaminen, toisten auttaminen ja yhteisöllisyys. Vapaaehtoistoiminnan kautta henkilö voi ilmaista itseään laaja-alaisesti ja syvällisesti. Henkilö saattaa osallistua vapaaehtoistoimintaan esimerkiksi edistääkseen tärkeitä asioita tai auttaakseen jotakin tiettyä ryhmää. Vapaaehtoistoiminnan kautta voi oppia uusia asioita ja saada ystäviä sekä vaikuttaa yhteiskunnallisesti.

1 368 000 vapaaehtoisen voimalla

Useissa yhdistyksissä koetaan, että vapaaehtoistoiminta on kriisissä ja että vapaaehtoisia on vaikea saada mukaan toimintaan. Tutkimukset eivät kuitenkaan viittaa tähän, sillä lähes puolitoista miljoonaa suomalaista teki vapaaehtoistyötä vuonna 2015.

Suurin vapaaehtoistyötä tekevä ikäryhmä oli 35–49 -vuotiaat (358 000), toiseksi suurin 50–64 -vuotiaat (346 000) ja kolmanneksi suurin 65–79 -vuotiaat (319 000). 25–35 -vuotiasta vapaaehtoistyötä teki 196 000 henkilöä ja 15–24 -vuotiaista 121 000 henkilöä. Eniten vapaaehtoistyötä tekeviä henkilöitä oli liikunnan ja urheilun, ikäihmisten sekä lasten ja nuorison parissa. Sosiaali- ja terveysalalla vapaaehtoistyötä teki 121 000 ihmistä.

Vuonna 2015 puolet suomalaisten tekemästä vapaaehtoistyöstä oli pitkäkestoista. Lyhytkestoista oli kolmannes. 61 % vapaaehtoistyöstä oli ollut säännöllistä. 53 % vapaaehtoistyöstä oli ollut organisaation tai yhteisön organisoimaa.

Keskimäärin vapaaehtoistyötä oli tehty 18 tuntia neljän viikon aikana, mikä tekee neljä ja puoli tuntia viikossa. Selkeästi eniten vapaaehtoistyöhön käyttivät aikaa 65–79 -vuotiaat (23 tuntia neljässä viikossa). Eniten vapaaehtoistyötä tekivät alle 10 000 euroa vuodessa tienaavat ja yksinäistaloudessa asuvat ihmiset.

(Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa, tutkimusraportti 2015)

Vapaaehtoistyö on kansantaloudellisesti merkittävää: vapaaehtoistyön keskimääräinen arvo tunnilta työtä on noin 12 €. Yhden euron sijoitus vapaaehtoistyöhön tuottaa 6,5 €.

Toimintaympäristöjen muutosten vaikutukset vapaaehtoistoimintaan

Toimintaympäristöjen muutokset vaikuttavat yhdistysten vapaaehtoistoimintaan. Yhdistysten toimikenttää muokkaavat muun muassa trendit tekniikan kehityksessä, väestön ikääntyminen, maan sisäinen muuttoliike, paikalliset muutokset ja kriisit, yhteiskunnan monikulttuuristuminen ja globalisaatio. Yhteiskunnan muutos vaikuttaa myös siihen, miten ja millaiseen toimintaan ihmiset haluavat sitoutua.

Yleisesti ottaen vanha kotikutoisuus ei enää kiinnosta, vaan yhdistystoiminnalta vaaditaan laatua ja tuloksia. Samalla kuitenkin ihmiset hakevat vastapainoa työlleen, jossa jäljen pitää olla ammattimaista. Myös vapaaehtoisilta vaaditaan enemmän, sillä tavallisen ihmisen taidoilla ei välttämättä enää selviäkään yhdistystoiminnassa eteen tulevista tehtävistä. Saatetaan tarvita asiantuntemusta ja koulutusta. Esimerkiksi viestintä sosiaalisessa mediassa voi olla osa-alue, joka vaatisi sellaista osaamista, jota yhdistyksestä ei löydy.

Kevytvapaaehtoisuus

Vuosien saatossa vapaaehtoistoiminta on muuttunut ja tällä hetkellä voisikin puhua nykyajan vapaaehtoisuudesta tai kevytvapaaehtoisuudesta. Nykyajan vapaaehtoinen ei sitoudu tietyn toimijan toimintaan pitkäksi aikaa vaan hän työskentelee vapaaehtoisena eri yhdistyksille silloin, kun hänellä on aikaa. Hän valitsee elämäntilanteeseensa ja kiinnostuksensa kohteisiin sopivat toimijat.

Kevytvapaaehtoinen sitoutuu vapaaehtoistoimintaan lyhytaikaisesti. Syitä lyhytaikaisuuteen voivat olla esimerkiksi se, että ystävä on pyytänyt heitä osallistumaan eivätkä he ole halunneet kieltäytyä tai heidät on rekrytoitu yhdistyksen järjestämään tapahtumaan ja heitä kiinnostaa tapahtuma muttei yhdistys.

Ihmiset eivät halua uhrata vapaaehtoistoiminnalle itseään, vaan etsivät henkilökohtaisten arvojen ja tarpeiden tyydytystä. He myös haluavat tietää, mitä hyötyä työpanoksesta on. Myös projektimainen työskentely kiinnostaa, koska sillä on selkeä alku- ja päätepiste. Tietäessään sitoutumisen ajallisen pituuden

ja yksittäisen kerran keston, vapaaehtoinen pystyy paremmin hahmottamaan miten asia vaikuttaa hänen arjessaan. Näin todennäköisyys osallistumiseen kasvaa. Voisikin siis sanoa, että yhdistyskentällä on tapahtumassa tekemisen laadun muuttuminen.

Epämuodollinen kansalaisaktivismi vastaa tähän niin kutsuttuun moderniin vapaaehtoisuuteen. Se tarjoaa ihmisille hyviä vaikuttamismahdollisuuksia muun muassa erilaisten projektien muodossa. Tyypillistä sille on vaikuttaminen pienillä resursseilla. Uusia kansalaistoimijoita kiinnostaa hallitustyön sijaan konkreettinen itsenäinen tekeminen. Epämuodollinen kansalaistoiminta hyödyntää internetiä ja sosiaalista mediaa organisoitumiseen.

!

Esimerkki epämuodollisesta kansalaisaktivismista on internetin kautta organisoituva Ravintolapäivä, jonka aikana kuka tahansa voi perustaa ravintolan päiväksi. Se tarjoaa nykyihmisen kaipaamaa elämyksellistä ja identiteettiä rakentavaa toimintaa. Luonteeltaan sen on vapaata ja epäbyrokraattista. Siihen voi sitoutua intensiivisesti, mutta kuitenkin projektimaisesti.

Vapaaehtoistyön haasteita ja ratkaisuehdotuksia

Vapaaehtoisia on vaikea löytää.

- Toiminnan markkinointi kannattaa tarkistaa. Kerrotaanko toiminnasta viestinnässä selkeästi ja mukaansatempaavasti? Onko vapaaehtoisen helppo ymmärtää nettisivujen perusteella, mihin hän on tulossa mukaan? Löytyykö tietoa yhdistyksen vapaaehtoistehtävistä heti yhdistyksen nettisivujen etusivulta?
- Onko yhdistyksen vapaaehtoisten muodostamat verkostot hyödynnety kunnolla ja johdonmukaisesti?

Vapaaehtoiset ovat kiinnostuneita vain tietyistä yhdistyksen tarjoamista tehtävistä.

- Ovatko kaikki tehtävät enää ajankohtaisia?
- Onko rekrytointia mahdollista uudistaa?
- Voidaanko tehtävänkuvia muuttaa niin, että ne tarjoavat jotakin lisäarvoa vapaaehtoiselle, esimerkiksi ajankohtaista ammattimaista pätevöitymistä?

Vapaaehtoisilla ei ole tehtävissä tarvittavaa osaamista tai asiantuntemusta, eivätkä resurssit riitä lisäkoulutuksen järjestämiseen

- Olisiko mahdollista yhdistää resursseja toisen yhdistyksen kanssa, jotta koulutuksen järjestäminen olisi edullisempaa? Monet tahot, kuten Opintokeskus Sivis järjestävät myös maksutonta yhdistyskoulutusta.
- Löytyisikö ammattilaisia, jotka yhteisen hyvän nimissä kouluttaisivat vapaaehtoisia ilmaiseksi?
- Löytyisikö yhdistykseen uusia vapaaehtoisia, joilla on valmiiksi tarvittavat taidot?

Vapaaehtoiset eivät liity yhdistyksen jäseniksi.

- Entistä useampi toimii väliaikaisena vapaaehtoisena eikä halua sitoutua. Ymmärrettävästi jäsenten koetaan tuovan yhdistyksen toimintaan vakautta ja turvallisuuden tunnetta. Ehkä kannattaisi kuitenkin miettiä, onko välttämätöntä, että vapaaehtoisten tulisi liittyä yhdistyksen jäseniksi?
- Yhdistyksen kannattaa tarjota mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan ilman jäsenyyttä. Vapaaehtoinen saattaa innostua liittymään jäseneksi vasta useamman vapaaehtoistehtävän jälkeen.

Vapaaehtoistyönkeskus Neuvokas - vapaaehtoista hyvinvointityötä Rovaniemellä yli 20 vuotta

Toiminnan esittelyä

Rovaniemen Neuvokas on yli 50 järjestön yhteenliittymä, jonka vastuullisena taustatahona on vuodesta 1995 toiminut Rovaniemen Seudun Mielenterveysseura ry. Neuvokas vastaa Suomen pohjoisimman vapaaehtoistyön keskuksen toiminnasta ja sen yli 200 vapaaehtoisen hyvinvoinnista. Vuodesta 2015 lähtien Neuvokas on vastannut myös järjestötalon arkityön sujumisesta; kokous- ja toimintatilojen tilavarauksista, järjestötalon www.sivujen ylläpidosta sekä matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapiste JOIKUn toiminnan kehittämisestä. Lisätietoa www.järjestötalo.fi

Vapaaehtoisten rekrytointi

Kokemus on osoittanut, että yksi tehokkaimmista tavoista saada vapaaehtoisia mukaan toimintaan on ***puskaradio****, jonka kautta välittyy tieto hyvästä tekemisen meiningistä ja vapaaehtoisten huolenpidos-*

ta. Toinen hyvä tapa saada ihmisiä mukaan vapaaehtoistyöhön on henkilökohtainen pyyntö. Toimintaan mukaan tulevilla on yleensä halu tehdä hyvää ja käyttää aikaansa toisten auttamiseen.

*Vuosittain toimintaan rekrytoidaan mukaan noin 40 uutta vapaaehtoista, jotka myös **haastatellaan** ennen koulutusta ja toiminnan aloittamista. Haastatteluissa käy usein ilmi, että vapaaehtoinen on kiinnostunut toiminnasta kuultuaan siitä kaveriltaan. Tässä tapaamisessa kartoitetaan mm. niitä motiiveja, miksi henkilö on hakeutumassa vapaaehtoistyöhön. Näin jo alkuvaiheessa sopivan tehtävän löytyminen helpottuu ja onnistumisen kokemusten saaminen mahdollistuu sekä kiinnittyminen yhteisöön saa mukavan alun. Vapaaehtoisten peruskoulutuksissa käydään läpi vapaaehtoistyön periaatteet, pelisäännöt, toimintaohjeet ja lähdetään yhdessä rakentamaan vapaaehtoisen identiteettiä. Vapaaehtoisen rooli on eri kuin ammattilaisen ja tähän kiinnitetään erityistä huomiota, jotta vapaaehtoistyö ei lähde korvaamaan julkisen tehtäviä.*

*Vapaaehtoisille tarjolla olevien tehtävien tulisi olla selkeästi kuvattu, jotta vapaaehtoinen löytää juuri hänelle parhaiten **sopivan tehtävän**. Tehtävään **perehdyttämiseen** kannattaa kiinnittää huomiota. On tärkeää, että yhteisön pelisäännöt ja toimintaohjeet on kirjattu ylös ja ne käydään vapaaehtoisten kanssa läpi (kulukorvaukset, vakuutukset jne.). Vapaaehtoistyötä organisoivien tulee huolehtia myös **vapaaehtoisten jaksamisesta**.*

*Vapaaehtoistyönkurssia järjestettäessä on hyväksi havaittu, jos onnistuu saamaan **lehtijutun ilmaisjakelulehteen**, sillä nämä lehdet tavoittavat laajasti alueen asukkaita. Jutun kylkeen liitetään tiedote tulevasta vapaaehtoistyön kurssista ilmoittautumisohjeineen. Näissä lehtijutuissa pyritään tekemään **näkyväksi vapaaehtoistyötä tekeviä** henkilöitä ja mahdollisuuksien mukaan avun ja tuensaajia. Muina tiedotuskanavina käytetään myös **paikallisradioiden menovinkkejä**.*

Vapaaehtoistyöstä kiinnostuneiden yhteydenottoihin vastataan mahdollisimman nopeasti, koska jokainen yhteydenotto on tärkeä ja kaikkia tarvitaan mukaan tekemään hyvää.

Vapaaehtoisista huolehtiminen

*Neuvokkaalla on käytössään **koulutus- ja virkistyskalenteri**, johon kootaan vuosittain järjestettävät koulutukset; muun muassa*

ensiapu-, turvallisuus- ja hygieniapassikoulutukset sekä ihmisten kohtaamiseen liittyvät koulutukset sekä järjestettävät retket. Kaikki järjestettävät koulutukset tukevat vapaaehtoisia työssään. Neuvokas järjestää vapaaehtoisilleen ryhmämuotoista ***työnohjausta****. Vuosittain työnohjaukseen osallistutaan yli 500 kertaa.*

On tärkeää, että vapaaehtoisille nimetään ***yhteyshenkilö****, johon voi tarvittaessa ottaa yhteyttä sekä iloissa että huolen aiheissa.*

Kokemusten jako on tärkeää myös vapaaehtoisten kesken, joten heitä kannattaa kutsua mahdollisuuksien mukaan ***yhteisiin tapaamisiin****. Näin vapaaehtoisten* ***yhteisö*** *muodostuu ja vahvistuu. Vapaaehtoisten joukossa vallitseva me-henki saa heidät jaksamaan ja iloitsemaan hyvän kierrättämisestä.*

Neuvokkaassa on myös huomattu, että vapaaehtoisilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöihin. Sitä varten on olemassa vapaaehtoisten ***hyvinvointitiimi****, johon kuuluvat kaikkien eri vapaaehtoistyön muotojen edustajat. He ovat mukana kehittämässä ja arvioimassa toimintaa. Viimeisimmäksi vapaaehtoisten ideoista on toteutettu Sähköriksapyörä-toimintaa yhteistyössä Rovaniemen kaupungin vanhustyön kanssa, jossa ikäihmisille mahdollistetaan ulkoilua sähköpyörän kyydissä, vapaaehtoisen ajamana.*

Neuvokas pyrkii sitouttamaan vapaaehtoiset ensisijaisesti yhteisön jäseniksi sen sijaan, että sitouttaisi heidät johonkin tiettyyn tehtävään pitkäksi ajaksi. Hyväntuulinen yhdessä tekeminen ja toisten auttaminen saavat parhaimmillaan vapaaehtoistoiminnan kukoistamaan.

Suvimaria Saarenpää, toiminnanjohtaja

Vapaaehtoistyönkeskus Neuvokas, Rovaniemi

Uusia vapaaehtoisia tiedottamalla

Vapaaehtoisten tarpeesta voi ilmoittaa eri kanavissa. Yhdistyksen omien kanavien ohella kannattaa hyödyntää muun muassa vapaaehtoisfoorumeita.

Vapaaehtoisfoorumeita, joihin voi ilmoittaa vapaaehtoisten tarpeesta

- Espoon järjestöjen yhteisö www.espoolaiset.fi
- Kaakkois-Suomi www.yhdistysinfo.fi
- Keski-Suomi www.yhdistystori.fi
- Lappi www.lappilaiset.fi
- Lohja www.lohjalaiset.fi
- Pohjois-Karjala www.jelli.fi
- Pohjois-Pohjanmaa www.ihmiset.fi
- Toimeksi.fi www.toimeksi.fi
- Vapaaehtoistyö.fi www.vapaaehtoistyo.fi
- Volunteer Match on maailmanlaajuinen sivusto, joka tarjoaa lyhyitä, esimerkiksi 15 minuutin pituisia vapaaehtoistehtäviä. www.volunteermatch.org

2. Jäsenhankinta

Yhdistyksen jäsenellä tarkoitetaan useimmiten myös vapaaehtoista. On viisasta miettiä jäsenhankintaa tehdessä, kuinka jäsen saadaan mukaan toimintaan nimenomaan aktiiviseksi vapaaehtoiseksi. Jäsenhankinta on käytännössä markkinointia. Oli jäsenhankinnan keinona sitten yhdistyksen toiminnan esittely messuilla, toiminnasta kertominen kaverille tai tapahtuman järjestäminen, ne kaikki välittävät viestiä, joka kertoo kannattaako yhdistyksestä kiinnostua.

Vain muutos on pysyvää

”Emme halua, että asiat muuttuvat”. ”Olemme liian vanhoja oppimaan uutta tai muuttamaan tapojamme”. ”Uusista asioista ei koidu mitään hyvää”. Yhdistykseltä täytyy löytyä rohkeutta siirtyä eteenpäin. Vain sillä tavoin se voi säilyä elinvoimaisena.

Suurimmat uhat yhdistystoiminnalle ovat paikalleen jähmettyminen ja kyvyttömyys tehdä tarvittavia ratkaisuja. Yhdistyksen tulisi elää ajassa. Toki se on haastavaa, sillä yhdistyksen jäsenet ovat mukana toiminnassa erilaisilla kiinnostuksen ja osaamisen tasoilla. Ihmiset kuitenkin kyllästyvät helposti paikalleen pysähtyneeseen toimintaan.

Toiminta jäsenhankinnan ytimenä

Jäsenhankinnassa kaiken ydin on toiminta. Yhdistyksen pitää tarjota monipuolista toimintaa, niin kulttuuria kuin liikuntaakin. Pahinta on pysähtyneisyys. Jäsenistöä on kuunneltava herkällä korvalla. Kaikki palaute on tervetullutta, niin ruusut kuin risutkin. Hallituksen rooli on tärkeä. Kun hallituksella on innostunut, yhdessä tekemisen meininki tarttuu se helposti jäsenkuntaankin. Innostuneet jäsenet tuovat uusia jäseniä.

Helinä Aaltonen, puheenjohtaja
Eläkeliitto Raision yhdistys ry

Muutos voi jäädä tekemättä esimerkiksi sen takia, että yhdistys haluaa pitää perusasiat ennallaan, sillä entinen on tuttua ja turvallista. Yhdistykset ovat

ymmärrettävästi varovaisia muutoksen edessä, sillä se on hyppy tuntemattomaan. Joissakin yhdistyksissä ollaan valmis muutokseen, muttei hahmoteta, mihin suuntaan toimintaa tulisi kehittää. Muutoksen tekeminen voi olla joskus jopa mahdotonta olosuhteiden vuoksi. Jos vastuu yhdistyksen asioista kaatuu yhden aktiivin niskaan, yhdistyksen tili näyttää nollaa eikä näköpiirissä ole potentiaalisia uusia jäseniä, ei muutos todellisuudessa ole mahdollinen.

! *Ihminen on lähtökohtaisesti muutosvastarintainen. 15 % ihmisistä suhtautuu muutokseen positiivisesti, 35 % epäröiden, 35 % negatiivisesti tai epäluuloisesti ja 15 % erittäin negatiivisesti. Muutosvastarintaa voi vähentää ottamalla kaikki yhdistyksen jäsenet mukaan muutosprosessiin. Avoimuus ja viestintä ovat avainasemassa.*

Blogikirjoituksessaan *Suomi, tuhansien yhdistysten maa* Palvelualojen ammattiliiton markkinointipäällikkö Tero Leponiemi toteaa: ”Yhdistyksen vetovoiman hiipuessa ainoa tapa uudistaa sitä oikeasti ja luoda positiivista tuotekehitystä, on saada mukaan uusia toimijoita. Tämä on yhdistystuotteen erinomaisuus, se kehittää itse itseään, jos sen annetaan tapahtua. Uudet toimijat tulevat ja järjestävät itse itselleen mieluista ja houkuttelevaa toimintaa yhdistyksen puitteissa. Kyse on toki myös vallasta luopumisen tuskasta – ´koska ainahan meillä on tehty näin…´”.

Luovuus kukkaan – jäsenmäärä kattoon

Luovuus auttaa muutoksessa. Luovuus on ongelmienratkaisua ja asioiden ajattelemista uudella tavalla sekä halua kehittää jotakin uutta. Se on rohkeutta kohdata uudet asiat ja muutokset sekä rohkeutta kyseenalaistaa vanhoja toimintatapoja.

Yhdistys saattaa kokea, ettei luovuus kosketa heidän toimintaansa. Varsinkin pitkään yhdistystoiminnassa mukana olleet saattavat ajatella, että kaikki on jo koettu ja kokeiltu, ja kannattaa vain jatkaa vanhalla linjalla. Yksi luovuuden vihollisista vanhaan kiinni jäämisen ohella on epäonnistumisen pelko. Pelätään, että uusi idea ei toimikaan ja että siitä seuraa jotakin pahaa.

Yksi luovan yhdistyksen tunnuspiirteistä on uteliaisuus, esimerkiksi uteliaisuus erilaisten toimintatapojen kokeilua kohtaan. Toinen on suvaitsevaisuus. Ennakkoluuloton asenne ja erilaisuuden arvostaminen edistävät luovuutta. Luovuutta edistää myös kehitettävän asian pilkkominen pieniin osiin. Muutoksen

tai ratkaistavan ongelman koko voi ahdistaa ja siksi se kannattaakin pilkkoa hallittavan kokoisiin paloihin.

Luova ideointi on tehokkainta, kun siihen osallistuu useita yhdistyksen jäseniä. Näkökulmien runsaus on rikkaus, kun pohditaan, miten erilaiset ihmiset saattaisivat suhtauta uusiin ajatuksiin. Ideointia ei kannata nähdä ylimääräisenä ohjelmanumerona, vaan se kannattaa ottaa osaksi yhdistyksen toimintaa.

Ideoinnilla pyritään ratkaisemaan ongelmia ja kehittämään toimintaa. Usein suurin vaikeus on viedä ideat käytäntöön. Ei haluta tai uskalleta tehdä töitä idean konkretisoimiseksi, koska työnmäärä ja lopputulos pelottavat. Yleensä tekeminen on kuitenkin huomattavan paljon vaivattomampaa, tärkeintä on vain aloittaa tekeminen eikä jäädä vatvomaan. Vatvoessa asiat saavat liian suuret mittasuhteet ja kynnys aloittaa kasvaa. Tavoitteena ei tulisi olla täydellinen lopputulos, vaan aiempaa parempi. Kannattaa muistaa ettei mikään ole mahdotonta, kunhan vain realismi säilytetään. Luovista ideointimenetelmistä voi lukea lisää EHYTin Kampanjan järjestäjän oppaasta.

! *Hyvä muistisääntö kehittämistyössä on 20-20-60. Se tarkoittaa sitä, että 20 % energiasta kannattaa laittaa uuden kehittämiseen, 20 % ei toimivan poistamiseen ja 60 % toimivan kehittämiseen.*
- Saku Tuominen

Ensin perusasiat kuntoon

Kilpailu ihmisten vapaa-ajasta on kovaa. Suurin syy, mikseivät ihmiset osallistu vapaaehtoistoimintaan onkin ajanpuute. Eikä kannata myöskään unohtaa, että Suomessa on lähes 140 000 yhdistystä. Valinnanvaraa siis riittää.

Yhdistyksen kannattaa jäsenhankintaa miettiessään asettua ulkopuolisten asemaan ja pohtia, miltä yhdistyksen toiminta näyttää ulospäin. Houkuttelee-ko se ihmisiä? Antaako yhdistyksen toiminta ihmisille takaisin uhratun ajan verran? Miksi henkilö haluaisi liittyä yhdistyksen jäseneksi? Onko yhdistyksen toiminta houkuttelevaa? Näyttääkö toiminta nykyaikaiselta ja aktiiviselta, onko se läpinäkyvää ja toteuttaako yhdistys perustehtäväänsä?

Yhdistyksen perusasioiden tarkastuslista

- Yhdistyksen toiminnan houkuttelevuus ja läpinäkyvyys
- Yhdistyksen perustehtävän toteuttaminen
- Jäsenten vaikutusmahdollisuudet
- Toiminnan kehittäminen
- Jäsenhankinnan työkalupakki
- Yhdistyksen yhteystiedot helposti löydettävissä
- Yhdistyksen tietojen ajantasaisuus verkossa
- Yhdistyksen nimen oikeinkirjoitus
- Yhdistyksen ilme, visuaalisuus

Voivatko jäsenet vaikuttaa yhdistyksen toimintaan vai ovatko jäsenet vain jäsenmaksua ja vapaaehtoistoimintaa varten? Onko yhdistys jämähtänyt paikalleen vai kehittääkö se aktiivisesti toimintaansa? Löytyykö yhdistykseltä jäsenhankinnan suunnitelma? Suunnitelmassa kuvataan yhdistyksen toimintaa, millaista porukkaa yhdistykseen kuuluu ja miten uusi jäsen hyötyisi jäsenyydestä.

Yhdistyksen perusviesti tulisi kirkastaa kaikille jäsenille. Perusviesti kertoo, miksi yhdistys on olemassa ja mitä asioita se ajaa. Kaikkien aktiivisten jäsenten tulisi tietää, kuinka yhdistyksen jäseneksi liitytään. Jäsenillä on myös hyvä olla tiedossaan niin kutsuttu lyhyt hissipuhe, jonka avulla yhdistystä on helppo markkinoida lyhyesti.

! *Mitä lyhyempi jäsenhakemuslomake on, sitä parempi. Siinä kerrotaan lyhyesti, miksi yhdistykseen kannattaa liittyä ja kysytään jäsenestä ainoastaan pakolliset tiedot, joita tarvitaan jäsenhakemuksen käsittelemiseen. Näin kynnys jäseneksi hakemiseen tehdään mahdollisimman matalaksi. Jäsenhakemuslomake kannattaa olla sekä sähköisessä että paperimuodossa.*

Yllättävän usein yhdistyksen virallinen nimi on ihmisiltä hukassa, varsikin jos kyseessä on pitkä nimi. Varmistakaa siis, että kaikille yhdistyksen jäsenille on

selvää, miten yhdistyksen nimi kirjoitetaan. Nimen tulee olla aina samalla tavalla kirjoitettu virallisissa yhteyksissä.

! *Jos yhdistyksen nimi on Jalkapalloilijat ry:n Kiihtelysvaaran paikallisosasto, sitä ei voi kirjoittaa muodossa Kiihtelysvaaran jalkapalloilijoiden paikallisyhdistys. On myös huomioitava, kirjoitetaanko ry isolla vai pienellä alkukirjaimella. Yhdistyksen nimen oikeellisuutta voi verrata yrityksen nimeen. Jos yritys kirjoittaisi nimensä aina eri tavalla, uskaltaisiko kukaan ostaa sen palveluita?*

40 tapaa hankkia uusia jäseniä

1. **Uskaltakaa pyytää mukaan**. Yhdistyksen jäseneksi on helpompi liittyä, jos joku henkilökohtaisesti ehdottaa sitä ja samalla kertoo omista kokemuksistaan. Tutkimuksen mukaan 53 % osallistuisi vapaaehtoistoimintaan, jos heitä pyydettäisiin.

2. **Tehkää kenet minä tunnen -listaus.** Listatkaa ylös kaikki ihmiset, jotka tunnette ja pohtikaa, olisiko siinä joukossa ihmisiä, joita kiinnostaisi yhdistystoiminta. Apuna voi käyttää esimerkiksi puhelinmuistiota tai Facebookin kaverilistaa.

3. **Järjestäkää tapahtumia.** Tapahtumat ja tilaisuudet ovat sosiaalisten suhteiden ohella tärkeimpiä tapoja hankkia uusia jäseniä. Niin yhdistyksen omat kuin muut tapahtumat, joihin yhdistys osallistuu, tuovat yhdistyksen toimintaa näkyväksi kaikille.

4. **Järjestäkää jäsenhankintakampanja.** Yhdistys voi suunnitella ja toteuttaa tavoitteellisen jäsenhankintakampanjan. Kampanjasuunnitelmassa määritellään, minkälaisilla toimenpiteillä jäseniä hankitaan, millä aikavälillä ja montako uutta jäsentä on tavoitteena. Kampanjan jälkeen kirjoitetaan raportti, jossa käydään läpi onnistumiset ja kehityksen kohteet.

5. **Järjestäkää toimintaa, kuten retkiä, luentoja ja kirppistä.** Toiminta tekee yhdistystä tunnetuksi.

6. **Tehkää lähiölehtinen.** Lähiölehtinen on parisivuinen lehti, joka kertoo alueen asioista ja mainostaa yhdistystä. Se on tarkoitettu jaettavaksi pienelle alueelle, esimerkiksi postilaatikoihin.

7. **Aloittakaa jäsenkirje.** Jäsenkirjeestä on hyötyä pienellekin yhdistykselle, sillä se on kätevä tapa tiedottaa yhdistyksen ihmisiä asioista. Samalla se muistuttaa yhdistyksen olevan aktiivinen toimija. Jäsenkirjeen voi lähettää sähköisenä tai perinteisellä postilla.

8. **Järjestäkää avoin jäsenkokous.** Avoimeen jäsenkokoukseen kuka tahansa voi tulla tutustumaan yhdistyksen jäsenistöön, toimintaan ja toimintatapoihin.

9. **Perustakaa uuden ideointi -toimikunta.** Uusia ideoita syntyy harvoin, jos niiden miettimiseen ei käytä aikaa. Yhdistyksen uuden ideointi -toimikunta käy läpi yhdistyksen toimintaa, pohtii mitkä asiat kaipaisivat uudistusta ja miten sen voisi tehdä.

10. **Herättäkää ihmisten into toimia.** Miten yhdistys voisi toimillaan reagoida alueensa asioihin ja kenties tuoda niitä paremmin ihmisten tietoon? Paikalliset, ajankohtaiset asiat herättävät samanhenkisten ihmisten mielenkiinnon.

11. **Lukekaa paikallislehtien mielipidekirjoituksia.** Lehdistä voi löytyä yhdistyksen teemaa sivuavia mielipidekirjoituksia. Ottakaa kirjoittajaan yhteyttä ja kertokaa, että yhdistyksenne etsii hänen kaltaisiaan ihmisiä mukaan toimintaan.

12. **Unohtakaa kaikki tai ei mitään -ajattelu.** Harva on valmis käyttämään ylettömästi aikaa yhdistystoimintaan.

13. **Tuokaa esille yhdistyksen / jäsenen vaikutus ihmisten elämään.** Potentiaaliset jäsenet miettivät hyvin tarkkaan sitä, parantaako heidän jäsenyytensä ja vapaaehtoistoimintansa kohde varmasti ihmisten hyvinvointia.

14. **Tehkää henkilökohtaiset jäsenesittelyt.** Yhdistyksen aktiivitoimijoiden jäsenesittelyt esimerkiksi yhdistyksen jäsensivuilla tuovat yhdistyksen toimijoita esille.

15. **Luokaa uusien jäsenten perehdytysohjelma**. Jäsenyyden alkuun kannattaa panostaa paljon, jotta jäsenen sitoutuminen varmistuu. Miettikää, miten uusi jäsen perehdytetään. Nimetäänkö hänelle esimerkiksi mentori?

16. **Tehkää toimintaan perehtyminen helpoksi**. Varmin tapa karkottaa potentiaalinen jäsen on ilmoittaa, että tietoja yhdistyksestä saa vain

soittamalla. Kun kotisivuilta löytyy kaikki olennainen tieto ja yhteystiedot, kynnys madaltuu.

17. **Ottakaa kantaa.** Esimerkiksi lehtien mielipidekirjoitukset ovat hyvä paikka esitellä yhdistyksen mielipiteitä ja samalla tehdä toimintaa tunnetummaksi.

18. **Miettikää, onko yhdistyksen toiminnassa jotakin minkä voisi ilmaista toisella tavalla.** Esimerkiksi päihteet ja raittius ovat vahvoja sanoja, jotka aiheuttavat toisinaan negatiivisia tunteita. Voisiko nuo termit ilmaista jollain muulla tavalla? Voisiko puhua esimerkiksi terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kohtuukäytöstä?

19. **Antakaa puskaradion soida.** Maailman paras ja tehokkain radio, jossa mainostaminen on kaiken lisäksi ilmaista!

20. **Tehkää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.** Yhteistyön kautta yhdistyksenne toiminta näkyy laajemmalle ja voitte löytää uusia jäseniä.

21. **Kiinnittäkää huomiota jäsenetuihin.** Mitä jäsen saa jäsenmaksuaan vastaan?

22. **Järjestäkää jäsenhankintakoulutus.** Onko kaikille jäsenille selkeää, miten uusia jäseniä voidaan hankkia? Järjestäkää lyhyt jäsenhankintakoulutus, jossa käytte läpi hieman yhdistyksen historiaa ja toimintamuotoja ja ohjeistatte, miten uusia jäseniä voi hankkia.

23. **Tutustuttakaa uudet jäsenet ensin toisiinsa.** Pitäkää huoli, että uudet jäsenet kokevat olonsa tervetulleeksi. Uudet jäsenet voivat samaistua toisiinsa ja saada toisistaan vertaistukea, sillä heitä yhdistää tuore jäsenyys.

24. **Ottakaa käyttöön yhdistyskaveri.** Yhdistyksessä jonkin aikaa ollut jäsen voi esitellä uudelle jäsenelle yhdistyksen toimintaa, toimia perehdyttäjänä.

25. **Kysykää uusimmilta jäseniltä, miten he löysivät yhdistyksen.** Esimerkiksi tervetulotoivotuksen yhteydessä voi kysyä uusilta jäseniltä, mitä kautta he löysivät yhdistyksen ja kiinnostuivat sen toiminnasta. Tiedoista on hyötyä, kun yhdistys miettii, mihin jäsenhankinnassa kannattaa panostaa.

26. **Pystyttäkää esittelypöytä esimerkiksi kauppakeskukseen.** Perinteinen esittelypöytä voi olla tehokas tapa esitellä yhdistyksen toimintaa.

Esittelypisteeseen kannattaa panostaa. Millainen esittelypiste houkuttelisi kohderyhmänne edustajia?

27. **Järjestäkää jäsenhankintakilpailu.** Järjestäkää yhdistyksen jäsenille jäsenhankintakilpailu, jossa eniten uusia jäseniä tietyn ajan kuluessa hankkinut jäsen palkitaan. Palkinnon tulee olla tarpeeksi houkutteleva, jotta se motivoi hankkimaan jäseniä.

28. **Kehittäkää toimintaa.** Kehityksen ei pitäisi koskaan pysähtyä. Miettikää esimerkiksi vuosittain, mikä yhdistyksen toiminnan osa kaipaisi kehitystä ja miten sitä kehitetään.

29. **Tiedottakaa ja markkinoikaa eri kanavissa.** Näkyvyys on kaiken a ja o jäsenhankinnassa. Kun sama viesti tulee useasta eri kanavasta, se vahvistuu. Eri kanavia käyttämällä myös tavoittaa eri kohderyhmiä.

30. **Valitkaa jäsenvastaava.** Löytyisikö yhdistyksen jäsenten joukosta henkilöä, joka ottaisi jäsenasiat vastuulleen? Jäsenrekisterin ajan tasalla pitämisen lisäksi hän huolehtii, että jäsenhankinta on aktiivista ja että uudet jäsenet toivotetaan tervetulleeksi.

31. **Tehkää jäsenhankintasuunnitelma.** Jäsenhankintasuunnitelman tekeminen vie toki aikaa, mutta siitä on pitkällä tähtäimellä hyötyä. Suunnitelman voi tehdä esimerkiksi viiden vuoden tähtäimellä.

32. **Tarjotkaa ilmaisia koulutuksia myös ei-jäsenille.** Ilmainen koulutus on hyvä houkutin. Koulutuksen yhteydessä voi kertoa yhdistyksen toiminnasta.

33. **Kommunikoikaa aktiivisesti kattojärjestöjen kanssa.** Voitte esimerkiksi toimittaa esitemateriaalejanne kattojärjestölle, kuten EHYTille. EHYTille voi toimittaa esitteitä, joita laitetaan esille esimerkiksi Päihdepäivillä.

34. **Tehkää yhdistyksen oma esite**. Yhdistyksellä on hyvä olla esite, joka kuvailee sen toimintaa. Pienikokoisten esitteiden painatus ei ole kovin kallista ja niitä voi myös tulostaa itse tai jakaa sähköisesti.

35. **Paketoikaa vapaaehtoistehtäviä.** Tehkää vapaaehtoiseksi tuleminen helpoksi räätälöimällä valmiiksi selkeä tehtävä ja antamalla sille nimi. Kertokaa, mihin konkreettiseen asiaan vapaaehtoista tarvitaan, kuinka pitkäksi aikaa, mitä se vaatii ja mitä osallistuja siitä hyötyy. Lopuksi antakaa osallistujalle todistus ja toivottakaa tervetulleeksi yhdistyksen toimintaan jatkossakin.

36. **Painottakaa viestinnässä saavutuksia.** Mitä yhdistys on saanut aikaan, millaisiin tuloksiin yhdistys on päässyt? Pettymyksistäkin on toisinaan hyvä kertoa, jottei yhdistyksen kuva näytä liian hienolta.

37. **Tehkää jäsenvideo.** Lyhyellä videolla voi kertoa yhdistyksen tarinan ja esitellä jäseniä sekä heidän syitään osallistua yhdistyksen toimintaan. Videota on kätevä jakaa internetin eri kanavissa sekä hyödyntää yhdistyksen tapahtumissa.

38. **Olkaa esillä eri yhteyksissä, niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti.** Esilläolo on tärkeää. Yhdistyksen kannattaa esimerkiksi ottaa kantaa niin alueellisiin kuin valtakunnallisiin, miksei globaaleihinkin asioihin.

39. **Kirjoittakaa jäsenlehteä.** Jäsenlehti on oiva tapa kertoa yhdistyksen asioista sekä uutisoida yhdistyksen aihetta sivuavista asioista. Jäsenlehteä voidaan jakaa yhdistyksen jäsenille sekä toiminnasta kiinnostuneille ihmisille. Jäsenlehden ei tarvitse olla monisivuinen, painettu aviisi, vaan parisivuinen, itse tulostettu lehtinen riittää oikein hyvin.

40. **Rationalisoikaa hallinnolliset tehtävät mahdollisimman vähäisiksi.** Monet haluavat olla mukana yhdistysten toiminnassa, mutta eivät ottaa puheenjohtajan, sihteerin tai rahastonhoitajan tehtävää hoitaakseen. Kannattaakin minimoida kokousten määrä ja paperityöt. Kirjanpito kannattaa pitää kevyenä ja toimintakertomus lyhyenä. Yhdistys voi myös pohtia, olisiko sen mahdollista palkita hallinnollisten tehtävien tekijöitä, verolait huomioiden.

! *Ei ole olemassa helppoa ja nopeaa keinoa saada uusia jäseniä. Yksi miettii pitkään osallistumistaan, toinen lähtee heti mukaan ja päättää kokemuksen jälkeen jatkaako. Kolmannelle väliaikaisesta toiminnasta muodostuu merkittävä elämänalue ja neljäs kokeilee, muttei tunne toimintaa omakseen.*

Jäsenhankintaprojekti Eläkeliitto Raision yhdistyksessä

Vuodesta 2014 alkaen olen toiminut Eläkeliitto Raision yhdistyksen puheenjohtajana. Tehdessämme vuoden 2015 toimintasuunnitelmaa valitsimme ***kärkihankkeeksemme jäsenmäärän kasvattamisen****. Yhdistyksemme jäsenmäärä oli monta vuotta pyörinyt paikallaan.*

Minua ihmetytti ja ihmettelen edelleen, miksi Raisiossa tarvitaan eläkeläisyhdistyksiä viisi. Lähdimme selvittämään asiaa ***tutustumalla muihin paikallisiin yhdistyksiin****. Hyvin samanlaiselta näytti kaikkien eläkeläisyhdistysten toiminta. Meille selvisi myös, että lisäksi Raisiossa on suuri määrä eläkeläisiä, jotka eivät kuulu mihinkään yhdistykseen. Pääasia olisi saada eläkeläiset osallistumaan yhdistystoimintaan ja vasta toisena tulee se, missä järjestössä toimivat.*

Tehdyn tutustumiskierroksen jälkeen totesimme, että on uudistuttava ja tehtävä jotakin toisin. ***Meidän on erotuttava massasta.*** *Asetimme tavoitteeksemme saattaa toimintamme sille tasolle, joka nostaisi yhdistyksemme Raision suurimmaksi eläkeläisjärjestöksi. Raision Senioreilla oli 2,5 kertaa enemmän jäseniä kuin meillä. Hallitus sitoutettiin tavoitteeseen.*

Toiminnan organisointia

Kuukausitapaamisten sisällön suunnittelua varten perustettiin ***ohjelmatyöryhmä****. Kuukausitapaamiset olisi saatava niin houkuttleviksi, että ne saavat uudetkin ihmiset kiinnostumaan. Rutiinitoimintamme suunnitellaan huolellisesti etukäteen. Olemme tehneet säännöllisin väliajoin kyselyjä jäsenkunnalle heidän toiveistaan. Näin saamme ideoita ja pysymme ajan tasalla jäsenistön suhteen. Osallistumme kaikkiin Eläkeliiton ja Varsinais-Suomen piirin järjestämiin koulutustilaisuuksiin ja yhteisiin kokouksiin. Jokaisesta tilaisuudesta on tullut eväitä yhdistykseemme.*

Profiloituminen eläkeläisyhdistysten joukossa

Eläkeliiton Varsinais-Suomen piirin ja Lähiverkko -projektin yhteispilotin ”Seniorit surffaa-nettiopastaja auttaa” tuloksena saimme pätevän, yhteistyökykyisen nettiopastajan yhdistykseemme. Toiminta alkoi heti sujua hyvin ja opastettavia on riittänyt. Tämä on toiminta, jota ei muilla yhdistyksillä Raisiossa ole. ***Nettiopastus onkin tuonut paljon uusia jäseniä yhdistykseemme.***

*Järjestimme **kolmen luennon sarjan**, johon saimme maksutta kiinnostavat luennoitsijat; luennot olivat yleisötilaisuuksia. Luentojen lomassa oli oiva tilaisuus kertoa yhdistyksestämme ja sen toiminnasta. Teimme muun muassa yhdistyksestämme videoesityksen, jonka esitimme jokaisessa luentotilaisuudessa. Saimme hyvän yleisömenestyksen. Luentosarjaan on suunniteltu jatkoa. Luennot toivat meille uusia jäseniä ja tekivät yhdistystämme tunnetuksi.*

*Järjestämme myyjäiset ja kaksi muotinäytöstä vuodessa. Ne ovat yleisötilaisuuksia, joissa on mahdollista saada uusia jäseniä. Kaikki **yleisötilaisuudet**, joissa pääsemme esittelemään yhdistystämme tuovat uusia jäseniä.*

Kaupungin järjestämät Killin Markkinat ja Vanhusneuvoston järjestämät Eläkeläisfestarit ovat oivallisia tilaisuuksia esitellä yhdistystä ja samalla hankkia uusia jäseniä. Joka vuosi ideoidaan tapahtumiin jotakin uutta, jolla erotumme muista - pukeutuminen, leivonnaiset yms. Ollaan mukana kaikissa eläkeläisille suunnatuissa tapahtumissa.

***Jooga** on esimerkki toiminnasta, jota ei muilla yhdistyksillä ole. Olemmekin saaneet jäseniä sen ansiosta. Keila- ja käsityökerhomme ovat myös tuoneet jäseniä muistakin yhdistyksistä. **Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa** ei ole meiltä mitään pois vaan päinvastoin. Uskon, että hyvä yhteistoiminta muiden yhdistysten kanssa tuo ajan oloon enemmän meille jäseniä kuin se, että nostaisimme Eläkeliiton muiden yhdistysten yläpuolelle.*

Tiedotus

*Aivan merkittävä rooli jäsenhankinnassamme on **paikallislehti** Rannikkoseudulla. Olemme saaneet kaksi juttua vuodessa lehteen. Ne ovat tehneet yhdistystämme tunnetuksi erinomaisella tavalla. Paikallislehden toimittajat ovat tulleet tutuiksi. Kynnys mennä tarjoamaan juttua lehteen on madaltunut.*

***Uusiin jäseniin otetaan yhteyttä** ja tiedustellaan, miksi on liittynyt yhdistykseen ja mistä sai tietoa yhdistyksestämme. Uudet jäsenet tänä päivänä hakevat tietonsa netistä, kotisivuiltamme taikka Facebookista. Lehdet ovat kalliita, joten suurelle osalle ei enää tule sanomalehteä ollenkaan. **Kotisivut ja Facebook** ovatkin ehdottoman tärkeitä tiedotuskanavia. Yhdistyksemme puheenjohtajana kirjoitan blogia, joissa käsittelen ajankohtaisia, tärkeiksi katsomiani asioita.*

Nettivastaavallamme on myös oma blogi, jossa hän käsittelee lähinnä atk:hon liittyviä asioita.

Uusia ideoita

*Parhaillaan olemme perustamassa **äijäpiiriä**. Kaikki miehet, yhdistyksen jäsenet ja myös ulkopuoliset ovat tervetulleita ideoimaan piiriä. Kutsumme koolle myös kaikki uudet jäsenet tutustuaksemme heihin paremmin. Jäsenmäärämme on noussut vauhdilla ja myös nuorentunut. Ei riitä enää rutiiniksi tullut kerran vuodessa uusien jäsenten yhteen kutsuminen. Olemme myös suunnittelemassa yhdistyksellemme **käyntikorttia**, joka on helppo sujauttaa juttukaverin käteen keskustelun lomassa. Ylpeinä yhdistyksestämme jatkamme jäsenhankintaamme.*

Helinä Aaltonen
Eläkeliitto Raision yhdistys ry, puheenjohtaja

Tiedottamisen merkitys jäsenhankinnassa

Tiedottamisella on erittäin tärkeä rooli jäsenhankinnassa. Yhdistys ei voi olla salaseura, joka ei kerro tekemisistään muille. Avoin ja selkeä tiedottaminen lisää luottamusta yhdistyksen sisällä ja ulkopuolella, motivoi jäseniä osallistumaan ja varmistaa, että kaikki tietävät, mitä ollaan tekemässä. Lisäksi tiedotus saa aikaan vuorovaikutusta, houkuttelee uusia jäseniä ja luo yhteistyösuhteita.

Koska yhdistyksiä on paljon, toiminnasta kannattaa kertoa monin eri äänin eri kanavissa. Totuus on, etteivät ihmiset tunne yhdistyksiä. Vain kertomalla yhdistysten toiminnasta ne voivat käydä ihmisille tutummaksi ja sitä kautta kiinnostavammaksi. Tiedottamisesta voi lukea lisää EHYTin Yhdistyksen viestintä ja markkinointi -oppaasta.

Kuinka hyödyntää internetiä jäsenhankinnassa

Yhdistyksestä kannattaa jossakin internetin kanavassa olla yhdistyksen perusesittely, tietoa tulevista ja menneistä tapahtumista, ohjeet jäseneksi liittymiseen sekä hallituksen ajantasaiset yhteystiedot. Joskus yhdistys saa uuden jäsenen niin helposti, että kun henkilö hakee netistä kiinnostuksen kohteeseensa liittyvää tietoa, hän törmää yhdistykseen, kiinnostuu ja liittyy jäseneksi. Eikä yhdistyksen ole tarvinnut tehdä muuta kuin olla näkyvillä netissä.

Uutena alueelle muuttanut henkilö etsii netistä tietoa alueen yhdistyksistä itseään kiinnostavien teemojen pohjalta. Hän kirjoittaa Googleen hakusanaksi ”Kiihtelysvaara jalkapallo yhdistys” ja löytää Jalkapalloilijat ry:n Kiihtelysvaaran paikallisosaston.

Läpinäkyvyys on tämän päivän trendejä markkinoinnissa, ja siihen netti ja erityisesti sosiaalinen media sopivat erinomaisesti. Yhdistys voi tehdä toiminnastaan ja jäsenyydestä läpinäkyvää tuomalla esille jäsenet yhdistyksen toiminnan taustalla. Esimerkiksi yhdistyksen blogi on siihen oiva kanava. Netissä jaettava kuva- ja videomateriaali elävöittää viestintää ja tuo yhdistyksen persoonallisuutta eri tavalla esiin kuin pelkkä teksti.

Yhdistyksellä on mistä valita, kun se pohtii, miten yhdistyksen toimintaa voisi tehdä näkyväksi internetissä. Perustetaanko nettisivut vai laitetaanko sivu pystyyn Facebookiin? Perustetaanko tili Twitteriin tai Instagramiin? Ehkä valitaan useampi eri kanava?

Jos yhdistystä ei kiinnosta nettisivujen perustaminen eikä päivitysten tekeminen sosiaalisessa mediassa, yhtenä vaihtoehtona voisi olla blogi. Blogissa yhdistyksen yhteystiedot ovat helposti löydettävissä ja esillä samalla, kun yhdistyksen jäsenet voivat kirjoittaa blogitekstejä. Ihmiset hakevat netistä aktiivisesti tietoa. Blogi tarjoaa aiheesta kiinnostuneille henkilöille tavan törmätä yhdistykseen itse.

EHYTin Yhdistyksen viestintä- ja markkinointioppaasta löytyy enemmän tietoa internetin eri palveluista ja niiden hyödyntämisestä yhdistystoiminnassa.

3. Nuoria mukaan yhdistyksen toimintaan

Nuoret ovat kiinnostuneita yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja toisten auttamisesta. Lähes neljäsosa 15-25 -vuotiaista nuorista toimii vapaaehtoisina. Kolmannes nuorista on valmis osallistumaan vapaaehtoistoimintaan tulevaisuudessa.

Vierivä kivi ei sammaloidu

Onko yhdistys valmis muokkaamaan toimintaansa joltakin osin nuorten toiveiden mukaiseksi? Tämä ei tarkoita sitä, että kaikki pitäisi heittää päälaelleen. Yhdistyksen on kuitenkin hyvä pohtia, onko sillä niin vakiintuneet tavat toimia, että se karkottaa nuoria. Nuorilta voi löytyä radikaalejakin uusia ajatuksia, näkökulmia ja ideoita, joilla voidaan varmistaa toiminnan jatkuvuus pitkälle tulevaisuuteen.

Yhdistyksen tulee pohtia, halutaanko nuoria oikeasti mukaan. Nuorista ei voi saada vain heidän työpanostaan, vaan heidät täytyy olla valmis ottamaan mukaan päätöksentekoon erilaisine näkemyksineen. Joustoa täytyy löytyä molemmilta osapuolilta.

Miksi nuoret eivät osallistu ja osallistuvat yhdistystoimintaan

Suurin syy, miksi nuoret eivät osallistu yhdistystoimintaan on se, että heillä ei ole tietoa, mitä yhdistyksiä on olemassa eivätkä he tiedä, mistä tietoa voisi lähteä etsimään. Nuoret kokevat, että sekä yhdistykset että niiden toiminnasta olemassa oleva tieto on vaikeasti tavoitettavissa. Toisin sanoen yhdistysten tämän hetkinen toiminnasta tiedottaminen ei tavoita nuoria. Koska nuoret eivät tiedä, miten yhdistyksistä löytäisi tietoa, he eivät myöskään tiedä, miten toimintaan pääsisi mukaan. Kun yhdistystoiminta ei ole tuttua, se ei myöskään kiinnosta.

Nuorilla voi olla ennakkoluuloja yhdistystoimintaa kohtaan tai yhdistyksen aihepiiri ei kiinnosta. Monella nuorella on kokemus siitä, että yhdistysten toiminta ja tapahtumat on suunnattu pääasiassa vanhemmille ihmisille. Nuoret saattavat kokea, että uutena jäsenenä on vaikea mennä mukaan vanhoihin rutiineihin. Välimatkojen pituus voi muodostua esteeksi ja nuorilla aikuisilla voi olla vaikeuksia saada lapsille hoitajaa.

Yhdistysten tulisi ymmärtää, että harva nuori haluaa heti sitoutua toimintaan. On siis turha tarjota samoin tein paikkaa hallituksessa tai puheenjohtajana. Nuorilla on yleinen käsitys, että yhdistyksissä vastuu toiminnasta kasautuu harvojen henkilöiden hartioille.

Nuoret saakin helpoiten mukaan toimintaan lyhytkestoisilla projekteilla. Nuorelle ei saa tulla oloa, että nyt suoritetaan pakon edessä. Sitä hän ei usein kiireiseen elämäänsä kaipaa. Nuorilla on paljon aikaa vieviä asioita, kuten työ, opiskelu, perhe-elämä ja harrastukset. Tämän takia yhdistyksen toimintaan osallistumisen tulee olla helppoa ja nopeasti toteutettavaa.

Mikä motivoi nuoria osallistumaan yhdistystoimintaan

- Kiinnostus yhdistyksen aihetta kohtaan
- Ryhmään kuuluminen
- Arvostuksen kokeminen
- Läheisten hyvät kokemukset yhdistystoiminnasta
- Kaverit tai perhe ovat mukana toiminnassa
- Mahdollisuus keskustella eri-ikäisten ihmisten kanssa
- Mahdollisuus saada uusia näkökulmia ja vinkkejä elämään
- Tiedon hankkiminen
- Hyvän mielen saaminen
- Itsensä kokeminen tärkeäksi
- Mahdollinen hyötyminen tulevaisuudessa, esim. työnhaussa
- Uusien asioiden kokeilu
- Mahdollisten uusien kavereiden saaminen
- Oman osaamisen jakaminen
- Toisten auttaminen

Loppujen lopuksi kaikki on kiinni siitä, miten helpoksi mukaan lähteminen on nuorille tehty, kuinka heitä arvostetaan yhdistyksessä ja kuinka paljon arvoa he kokevat jäsenyydestä saavansa.

40 tapaa saada nuoria mukaan toimintaan

1. **Tutustakaa tämän päivän nuoriin ja heidän ajatteluunsa.** Jutelkaa yhdistyksen nuorten jäsenten, heidän kavereidensa ja lähipiirinne nuorten kanssa. Mikä heitä kiinnostaa yhdistystoiminnassa, mikä ei? Mikä heidät saisi osallistumaan?

2. **Palkatkaa nuori tai ottakaa hänet työharjoitteluun.** Nuoresta voi olla apua monessakin asiassa. Häneltä saattaa löytyä uudenlaisia ajatuksia, joilla voi kehittää yhdistyksen toimintaa.

3. **Ottakaa opiskelijoita mukaan toimintaan.** Voisiko vaikkapa it-alan opiskelija tehdä yhdistykselle yksinkertaiset nettisivut opintopisteitä vastaan tai tapahtuma-alalle suuntaava opiskelija antaa apuaan tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa? Koko ajan valtava määrä opiskelijoita tekee opintopisteitä, tet-harjoitteluita, työharjoitteluita, opinnäytetöitä, kandidaatin tutkintoja ja pro graduja. Kannattaa ottaa rohkeasti yhteyttä alueen oppilaitoksiin!

4. **Arvostakaa nuorten osaamista.** Tarkastellaan esimerkiksi tietotekniikan käyttöön liittyviä lukuja, jotka kertovat eri ikäryhmien tietoteknisestä osaamisesta. 92 prosenttia 16–24 -vuotiaista oli käyttänyt vuoden 2015 aikana tekstinkäsittelyohjelmaa, 73 prosenttia oli tehnyt dokumentin tai sähköisen esityksen, jossa yhdistetään tekstiä, kuvia, taulukoita tai tilastokuvioita ja 59 prosenttia oli käyttänyt taulukkolaskentaohjelmaa. 65–74 -vuotiaiden joukossa lukemat olivat 35 % (tekstinkäsittelyohjelma), 12 % (dokumentti tai esitys) ja 17% (taulukkolaskentaohjelma). Myös sosiaalisen median eri palvelut ovat nuorilla hyvin hallussa, sillä he käyttävät niitä paljon.

5. **Hyödyntäkää yhdistyksen terveysaspekti.** Moni nuori on hyvin terveystietoinen ja heitä kiinnostaa kaikki terveyteen liittyvä. Tuokaa ilmi, että yhdistyksenne tavoitteena on edistää terveyttä ja teiltä löytyy terveyteen liittyvää tietoa. Huolehtikaa, että tarjoamanne tieto ja materiaalit ovat ajan tasalla. Nuoriin ei uppoa vanha tieto.

6. **Valitkaa oikeat kanavat.** Kärjistetysti voisi sanoa, että nuoria ei tavoita sanomalehden, koulun ilmoitustaulun tai Facebookin kautta. Älkää

siis haaskatko aikaa vääriin kanaviin, vaan valitkaa ne kanavat, joista nuoret löytää. Lähipiirin nuorilta voi kysyä, mitä kanavia he käyttävät.

7. **Järjestäkää lyhytkestoisia toimintoja, joihin voi osallistua kertaluontoisesti.** Nuori ei välttämättä ole heti valmis sitoutumaan vuosiksi yhdistyksen toimintaan. Sitoutuminen voi syntyä pikkuhiljaa useasta, lyhytkestoisesta jutusta.

8. **Hyväksykää muutos.** Oppikaa vanhoista asioista ja tehkää tulevaisuutta.

9. **Olkaa positiivisia.** Energiaa ei kannata käyttää surkutteluun. Pyyhkikää pölyt pois yhdistyksen päältä ja miettikää, miten yhdistyksestä voisi tehdä nuorille houkuttelevan. Houkuttelisiko nuoria esimerkiksi mahdollisuus saada käyttää yhdistyksen tiloja omaan harrastustoimintaansa tai osallistua yhdistyksen retkelle ilman jäsenyyttä?

10. **Tarjotkaa työnohjausta ja/tai todistuksia.** Vain vajaa 30 % yhdistyksistä tarjoaa työ- tai muita todistuksia sekä henkilökohtaista työnohjausta. Kun nuori myöhemmin hakee töitä, yhdistyksen kirjoittama todistus voi auttaa häntä etenemään työnhaussa. Työnantajat pitävät aktiivisista nuorista!

11. **Olkaa aktiivisia sosiaalisessa mediassa.** Päivitysten ei tarvitse olla sen kummempia kuin seuraavasta kokouksesta muistuttaminen tai hyvän joulun toivotus.

12. **Ottakaa nuori vastaan.** Toivottakaa nuori tervetulleeksi ja esitelkää hänet muille jäsenille. Kysykää nuorelta ensimmäisen jutun jälkeen, mitä hän oli siitä mieltä. Ainakin ensimmäisen parin kuukauden ajan hänet kannattaa kutsua henkilökohtaisesti mukaan yhdistyksen toimintoihin.

13. **Kohdelkaa nuorta tasa-arvoisena jäsenenä muiden kanssa.** Unohtakaa ennakkoluulonne ja kuunnelkaa, mitä sanottavaa nuorella on. Antakaa hänen tehdä niitäkin asioita, joita pitkään toiminnassa mukana olleet tekevät.

14. **Innostukaa ideoista.** Kun nuori kertoo idean, pohtikaa, voisiko yhdistys olla sen toteuttamisessa mukana. Näin yhdistys osoittaa olevansa avoin uusille ajatuksille.

15. **Puhukaa nuoren kieltä.** Omaa puhetyyliään ei tarvitse ruveta muuttamaan, mutta on tärkeää, että yhdistystoimintaan liittyvät termit

avataan nuorelle. Kerrotaan, mitä tarkoittaa esimerkiksi yhdistymisvapaus, hallitus ja pöytäkirja.

16. **Tuokaa yhdistystoimijoiden kasvot esille.** Asioiden henkilöityminen on nuorille tärkeää. Kynnys ottaa vaikkapa yhteyttä yhdistykseen kasvaa, jos missään ei näy jäsenten kuvia.

17. **Tehkää projekteja.** Nuoren kiinnostus voi lopahtaa, jos hän huomaa, ettei kokouksissa suunniteltuja asioita toteuteta.

18. **Antakaa ilmainen koejäsenyys.** Monessa nykyajan palvelussa, kuten Spotify -musiikkiohjelmassa ja Netflix -suoratoistopalvelussa, on tavallista, että ensin saa ilman sitoumuksia kokeilla ilmaiseksi ja sen pohjalta päättää, ostaako palvelun. Yhdistyksen toimintaan tutustuminen voisi samalla tavalla olla ilmaista ja sitoumuksetonta. Yhdistyksen taloudellinen pärjääminen tai jäsenten sitoutuminen ei ratkea sillä, että rahastetaan heti jokaista mukaan lähtevää ihmistä.

19. **Palkitkaa nuori uuden nuoren rekrytoinnista.** Nuori itse pystyy todennäköisemmin houkuttelemaan mukaan uusia nuoria jäseniä. Nuorille voidaan luoda sopiva kannustin uuden jäsenen hankkimisesta.

20. **Pitäkää asiapainotteisia kokouksia.** Jos nuori lähtee mukaan toimintaan, hän haluaa kokousten olevan asiapitoisia tilaisuuksia, joissa ei höpötetä turhia. Hauskaa saa tietysti olla ja luovia menetelmiä kannattaa kokeilla, kunhan pysytään asiassa.

21. **Soittakaa tai kutsukaa kylään.** Varsinkin sellaiset nuoret, jotka eivät ole juuri missään mukana, tavoittaa parhaiten soittamalla tai kutsumalla kylään. Muistakaa kuitenkin hienovaraisuus!

22. **Viekää esitteitä viranomaiskontaktien toimipisteisiin.** Kelan, TE-toimiston, neuvolan, tai seurakunnan tiloihin kannattaa viedä yhdistyksen esitteitä. Näissä paikoissa voi liikkua yhdistystoiminnasta kiinnostuneita nuoria tai nuoria, jotka hyötyisivät vapaaehtoistoiminnasta. Muistakaa aina kysyä lupa esitteiden esillelaittamiseen.

23. **Antakaa nuorten auttaa taidoillaan.** Voisiko nuori auttaa yhdistyksen kahvilan pitämisessä tai voisiko nuoren bändi esiintyä yhdistyksen tapahtumassa?

24. **Valitkaa nuorten kanssa työskentelemisestä vastaava henkilö.** Nuorilla on hyvä olla niin kutsuttu mentori, jonka puoleen voi kääntyä ja joka ohjaa yhdistystoiminnassa.

25. **Turha kapulakieli pois viestinnästä.** Viestikää selkeällä kielellä ja innostuneella äänensävyllä. Siispä pois tylsyys ja hienot sanat!

26. **Pitäkää huolta tarjoiluista.** Tarjoilujen ei tarvitse olla mitään suurieleistä, mutta virkistävä juoma ja pieni syötävä pitävät mielenkiintoa yllä esimerkiksi kokouksissa.

27. **Kiinnittäkää huomiota ympäristöön.** Voisiko tapahtuman suunnittelupalaverin pitää kauniilla säällä ulkona tai hyödyntää kaupunkien ilmaisia, mahdollisesti hieman erikoisempia kokoustiloja? Totutusta poikkeava ympäristö piristää kaikenikäisiä jäseniä.

28. **Mainostakaa yhdistystoimintaa mahdollisuutena löytää oma ala.** Moni nuori pohtii, mille alalle suuntaisi. Yhdistystoiminnan kautta nuori saa mahdollisuuksia kokeilla erilaisia tehtäviä ja voi luoda kontakteja työelämään.

29. **Arvostakaa nuorten tuomaa vireyttä.** Nuoret tuovat yhdistystoimintaan energiaa. Nuorilla voi olla uusia ajatuksia yhdistystoimintaa ajatellen ja he saattavatkin kyseenalaistaa jotakin toimintatapoja. Olisiko yhdistyksen toiminnassa uudistamisen paikkoja?

30. **Lanseeratkaa nuorten verkosto, jos mahdollista.** Tämä vaatii yhdistyksen nuorelta jäsenistöltä jo jonkinmoista kokoa. Jos yhdistyksellä kuitenkin on mahdollisuus muodostaa verkosto nuorille, tarjoaa se yhdistykselle mahdollisuuden näkyä nuoria arvostavana porukkana. Nuori myös todennäköisesti kiinnostuu helpommin nuorten verkostosta.

31. **Tehkää yhteistyötä koulujen kanssa tiedottamisen ympärillä.** Nuoret odottavat, että tieto tuodaan heidän lähelleen. Mikä olisikaan parempi tapa kuin kertoa yhdistyksen toiminnasta esimerkiksi terveystiedon tunnilla?

32. **Viestikää positiivisesti.** Miten nuori reagoi, jos pelotellaan mustavalkoisesti sillä, kuinka tippakin viinaa vie rappioon verrattuna siihen, että kiinnitetään huomio viestinnässä hyvinvointiin?

33. **Tarttukaa kiinnostukseen nopeasti.** Kun nuori ilmaisee haluavansa osallistua yhdistyksen toimintaan esimerkiksi vapaaehtoisena, tulee innostukseen tarttua nopeasti. Jos yhteydenotto viipyy, nuori ehtii kiinnostua jo muista asioista ja kokee, ettei hänen panostaan tarvitakaan yhdistyksessä.

34. **Kohentakaa yhdistyksen imagoa nuoria kiinnostavaksi.** Miltä yhdistyksen toiminta näyttää ulospäin? Millainen yhdistyksen imago on? Kaipaisiko se päivitystä?

35. **Huolehtikaa, että yhdistyksen toiminta on eteenpäin vievää ja tavoitteellista.** Nuorilla on katse tiukasti tulevaisuudessa ja tahto tehdä jotakin merkittävää. On siis turha muistella vanhoja tai junnata paikallaan.

36. **Järjestäkää jäsenen ensimmäiset tapaamiset helpossa paikassa.** Ensimmäiset tapaamiset ovat uudelle tai potentiaaliselle jäsenelle jännittäviä. Siksi ne kannattaa järjestää helpossa paikassa, jos yhdistyksellä ei ole omaa toimitilaa niin jossakin kokoushuoneessa tai kahvilassa. Kynnys tulla vieraan ihmisen kotiin on korkea.

37. **Tarjotkaa lastenhoitoapua.** Vanhempi saa osallistua yhdistyksen toimintaan ja lapsien hoidosta pitävä yhdistyksen jäsen saa tarjota lastenhoitoapuaan.

38. **Kiinnittäkää huomiota siihen, minkä ikäiset jäsenet edustavat yhdistystä.** Jos yhdistyksestä kertovista lehtijutuissa näkyy aina vain yhdeksänkymmentävuotiaita miehiä, se kertoo viestiä, että yhdistyksen toiminta on suunnattu yhdeksänkymmentävuotiaille miehille. On hyvä pyrkiä siihen, että yhdistys esiintyy mahdollisuuksien mukaan eri-ikäisten jäsenten kasvoilla.

39. **Tukekaa ja innostakaa, ohjatkaa ja kouluttakaa, virkistäkää ja kiittäkää.** Viimeinen kohta ei suinkaan ole vähäisin vaan päinvastoin, se tärkein ja pätee kaikenikäisiin yhdistyksen jäseniin.

40. **Nuoret haluavat saada tietoa nopeasti ja etsivät tietoa internetistä.** Nettiä ei kannatakaan unohtaa**,** kun mietitään, miten nuoria saisi houkuteltua mukaan toimintaan. 96 prosenttia 16–34 -vuotiaista käytti vuonna 2015 internetiä päivittäin tai lähes päivittäin muun muassa sähköpostin lähettämiseen ja vastaanottamiseen (98 %), palveluita koskevaan tiedon etsintään (92 %), terveyteen liittyvään tiedon etsimiseen (80 %), yhteisöpalveluiden (esim. Facebook) seuraamiseen (90 %) sekä koulutus- ja kurssitarjonnan etsimiseen (53 %).

Päihdepäivien 2017 nuoret vapaaehtoiset

Vapaaehtoisia Päihdepäiville 2017 haettiin ilmoituksella, joka julkaistiin uutisena EHYT ry:n verkkosivuilla kolme kuukautta ennen tapahtumaa. Asiasta kerrottiin myös EHYTissä alkuvuonna vierailleille opiskelijaryhmille ja kutsu tulla Päihdepäivien vapaaehtoiseksi lähetettiin sähköpostilla EHYTin vapaaehtoisrekisteriin kuuluville.

Päihdepäivien vapaaehtoiset ilmoittautuivat sähköisellä lomakkeella ja ilmoittautumisia otettiin vastaan noin 30. ***Suurin osa vapaaehtoisista oli sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita.*** *Ilmoittautuneista lopulta vain puolet teki vapaaehtoishommia Päihdepäivillä. Suurin syy peruneiden suureen määrään oli se, että ilmoittautuminen tapahtui niin aikaisin ja etenkin opiskelijoiden elämäntilanteet ehtivät muuttua tänä aikana esimerkiksi kesätöiden alkamisen vuoksi.*

Vapaaehtoisille järjestettiin perehdytystilaisuus noin viikko ennen tapahtumaa. Samalla pidettiin Päihdepäivillä jaettavien kassien pakkaustalkoot.

Päihdepäivien aikana yksi EHYTin työntekijöistä oli pääasiallisessa vastuussa vapaaehtoisista ja opasti ja neuvoi heitä aina tarvittaessa sekä laittoi muistiin ongelmatilanteita, jotta niihin osattaisiin varautua seuraavana vuonna.

Vapaaehtoiset saivat yhden päivän työpanoksesta palkkioksi vapaan osallistumisen tilaisuuteen toisena päivänä. Tapahtuman jälkeen heitä pyydettiin täyttämään palautelomake ja lähetettiin sähköiset OpenBadge-osaamismerkit sekä paperisen todistuksen pyytäneille todistukset postitse.

Annikki Pesonen, järjestösihteeri
EHYT ry

4. Jäsenten innostaminen

Ihmiset kiinnostuvat yhdistyksestä, jonka jäsenet ovat sen toiminnasta innostuneita. Loppujen lopuksi uusien jäsenten hankkimisessa ja vapaaehtoisten aktivoimisessa on kyse nimenomaan innostamisesta.

Innostuksen ilmapiiri yhdistyksessä

Innostus, ja varsinkin julkinen innostus, vaatii rohkeutta. Suomalainen tapakulttuuri vierastaa monilta osin julkista innostuneisuutta. Kuitenkin tutkimuksetkin osoittavat, että säännöllinen innostuminen on elintärkeää elimistömme toimintakyvyn ja yleisen hyvinvointimme kannalta. Samaa voisi sanoa yhdistyksen toiminnan osalta. Innostuminen on tärkeää yhdistyksen toimintakyvyn ja jäsenten hyvinvoinnin kannalta.

! *Menestyvän yhdistyksen salaisuus voi olla tietoisesti ylläpidetty innostuksen ilmapiiri. Ovet pidetään auki monimuotoisuudelle ja moniarvoisuudelle. Innostuva kulttuuri rakentuu siitä, että jokaisen jäsenen on lupa olla yhdistyksessä oma itsensä, vastuun lisäksi myös valtaa on delegoitu ja yhdistyksellä on toimintaa ohjaavat arvot. Myös tavoitteiden asettaminen on tärkeää.*

Innostusta voisi kuvailla energiaksi, jonka voimalla yhdistyksen taidoilla ja tahdolla voi syntyä jotakin merkittävää. Innostumisen keskeinen osatekijä on kyky kestää vastoinkäymisiä ja löytää uusi reitti vanhan peittyessä. Innostumisen aikaansaamiseksi tarvitaan uteliasta mieltä, uutteraa panostamista, kykyä nauttia ja kykyä iloita pienistä saavutuksista. Luonnostaan tähän pystyvät vain alle viisivuotiaat lapset.

! *Innostuksen tehokkaimpia tappajia ovat pelko, epäusko ja vähättely. On aika unohtaa sanonnat, kuten ”Arvonsa mies ansaitseepi, vaan ei liikaa ylistystä.”, ”Ei pidä lähteä merta edemmäs kalaan.” ja ”Joka kuuseen kurkottaa, se katajaan kapsahtaa.”.*

On tärkeää, että jäsenhankkijat ovat innostuneita. Jos yhdistyksessä vallitsee ahdistunut ”pakko saada uusia jäseniä, jotta yhdistyksen toiminta jatkuu”

-mieliala, jäsenhankinta on silloin väkinäistä. Jäsenien kannattaakin pohtia, miksi he itse alun perin liittyivät yhdistykseen ja innostuivat sen toiminnasta.

Vapaaehtoisten innostava johtaminen

Vapaaehtoisten johtamisessa kaiken a ja o on vapaaehtoisten perehdyttäminen ja kouluttaminen. Perehdytyksessä vapaaehtoiselle kerrotaan yhdistyksen toiminnasta ja kuvaillaan, miten hänen panoksensa auttaa yhdistystä. Koulutuksessa vapaaehtoinen valmistellaan vapaaehtoistehtävään. Koulutuksessa tulee huomioida, minkälaista tietoa vapaaehtoinen tarvitsee suoriutuakseen tehtävästä, minkälaisia taitoja häneltä vaaditaan ja millainen asenne tehtävän suorittamiseen tarvitaan.

Kun vapaaehtoisista vastaava onnistuu vapaaehtoisten kouluttamisessa, hänestä tulee avun lähde sen sijaan että hän kontrolloisi tai yllyttäisi. Vapaaehtoisista vastaavan tavoitteena tulisi olla tehdä vapaaehtoisesta itsenäinen toimija. Vapaaehtoinen voi hyötyä saamastaan koulutuksesta myös myöhemmin elämässään. Näin koulutus itsessään toimii jo osaltaan palkkiona vapaaehtoisen työpanoksesta.

! *Innostaminen on viestintää. Innostumisessa on kyse määrästä. Vapaaehtoinen ei pysy innostuneena, ellei häntä säännöllisesti innosteta. Pahimpia innostuksen tappajia ovat yleinen valittaminen, suuttumuksen osoittaminen ja välinpitämättömyys. Toisten innostumista voi latistaa myös puhumalla päälle tai keskeyttämällä. Vapaaehtoisen innostusta syövät myös hoputtaminen, syyllistäminen, resurssien ja tuen puute sekä tehtävien epämääräinen ohjeistaminen.*

Joissakin yhdistyksissä kaihdetaan sanaa ”johtaminen”, sillä demokratia on yhdistystoiminnan ihanne. Johtaminen ei kuitenkaan tarkoita, etteikö yhdistys toimisi demokraattisesti. Se tarkoittaa, että yhdistyksessä on henkilö, joka huolehtii, että demokratia toteutuu ja yhdistyksen jäsenten yhdessä päättämät asiat toteutuvat.

Vapaaehtoisten innokkuuden ratkaisee usein se, miten vapaaehtoisista vastaava henkilö näkee asemansa ja miten hän toimii. Yhdistyksen kannattaa kiinnittää huomioita vapaaehtoisista vastaavan persoonaan, innostukseen ja organisointikykyyn. Millaisen kuvan hän antaa yhdistyksestä käytöksellään? On hyvä muistaa, että ihmisten elämäntilanteet muuttuvat ja aiemmin todella

innoissaan hommaa kannatellut ihminen voi väsyä ja tarvita tukea, vapautusta tehtävästä tai muuta tehtävää joksikin aikaa.

Miten vapaaehtoiset saadaan sitoutumaan, kun ei ole mahdollisuutta palkita rahallisesti tai uhkailla sanktioilla? Vapaaehtoisen tehtävät saattavat toistua pitkään samanlaisina, jolloin on vaarana, että motivaatio laskee. Ensimmäinen askel innostamisessa on, että vapaaehtoisiin suhtaudutaan kuin työntekijöihin eli heitä kohdellaan kuin ihmistä, joka saisi tekemästään työstään yhdistyksen maksamaa palkkaa. Vapaaehtoisen työpanos on arvokas ja se pitää tuoda ilmi.

Tehtävien jakaminen

Tärkeintä on rekrytoida oikea ihminen oikeaan tehtävään. Rekrytointia varten voi tehdä pienimuotoisen rekrytointilomakkeen. Lomakkeeseen merkitään työtehtävän nimi ja mitä se pitää sisällään, mitä tekijä saa ja miten hänet motivoidaan tehtävään. Kannattaa miettiä, mistä sopivia vapaaehtoisia kyseiseen tehtävään voisi löytää sekä listata potentiaalisia vapaaehtoisia. Ei kannata vain kysyä kokouksessa ”ottaisiko joku tehtävän hoitaakseen”, sillä se viestii siitä, että kuka tahansa voisi hoitaa tehtävän. Vapaaehtoinen haluaa tuntea olevansa paras valinta hoitamaan tehtävää, eikä vain ”joku”.

! *Kun vapaaehtoiselle tarjotaan tehtävää, tulee hänelle kertoa selkeästi, millaisesta vapaaehtoistehtävästä olisi kyse. Kynnys ottaa tehtävä vastaan kasvaa, jos tehtävän kuvaus on epämääräinen ”auttamista kampanjoinnissa tiistaina”. Jos taas kerrotaan suoraan, mistä on kyse, esimerkiksi ”jaetaan esitteitä ti 13.6.2017 Narinkkatorilla klo 17-18”, on todennäköisempää, että vapaaehtoinen innostuu ottamaan tehtävän vastaan.*

Tehtäviä kannattaa delegoida niin paljon pois hallitukselta kuin mahdollista. Tehtäviä voi jakaa ”raakana” vapaaehtoisille, jotta he saavat haasteita. Kaiken ei tarvitse olla valmiiksi pureskeltua ja mietittyä, vaan vapaaehtoiselle voi antaa mahdollisuuden ideoida toteutus. Tällainen ei kuitenkaan välttämättä sovi kaikille vapaaehtoisille.

Usein vapaaehtoistoimijat ovat taidoiltaan, ajankäyttömahdollisuuksiltaan ja motivaatioltaan eri tasoilla, mikä asettaa vapaaehtoistoiminnan johtajalle haasteita. Tehtäviä jaettaessa pitäisikin huomioida vapaaehtoisten erilaisuus ja ohjata heidät tehtäviin, jotka kohtaavat heidän osaamistaan ja kokemus-

taan. Vapaaehtoinen saa rahallisen korvauksen sijaan palkkionsa motivoivista, onnistuneista tehtävistä saatavana mielihyvänä, joten mietitty tehtävienjako on erittäin tärkeää. Kannattaa pohtia, onko vapaaehtoisten järkevää työskennellä yksin, yhdessä tai pienessä ryhmässä. Yhdessä työskennellessä vapaaehtoisten osaaminen täydentyy toisten osaamisella.

Palaute, palaute, palaute

Jos ihminen ei saa palautetta, hän kyllästyy. Yleisin syy vapaaehtoisen eroamiselle yhdistyksestä on se, ettei hän koe saavansa riittävästi palautetta ja arvostusta. Palautteen antamiseen voi miettiä erilaisia tapoja. Onko se esimerkiksi kahvilassa vapaaehtoisryhmän kanssa, lyhyt vapaaehtoisen henkilökohtainen tapaaminen tai kiitossähköposti?

Jos vain mahdollista, vapaaehtoiselle kannattaa antaa palautetta nimenomaan siitä tehtävästä, jonka tekemiseen hän osallistui. Kiitosten lisäksi on hyvä kertoa vapaaehtoiselle, että hänen työllään on merkitystä ja pyytää osallistumaan toimintaan toistekin. Myös negatiivista palautetta tulee uskaltaa antaa tarvittaessa. Tällöin kannattaa hyödyntää niin kutsuttua hampurilaismallia, jossa ensin annetaan positiivista palautetta, sitten negatiivista ja lopuksi positiivista. Negatiivinen palaute tulee aina antaa rakentavasti.

! *Vapaaehtoinen ja palautteenantaja kirjoittavat lapuille kolme asiaa, joissa vapaaehtoinen onnistui ja kolme asiaa, joissa jäi toivomisen varaa. Laput käydään yhdessä läpi.*

Myös vapaaehtoisilta tulee kerätä säännöllisesti palautetta. Palautteessa kysytään, miten he ovat kokeneet onnistuneensa tehtävässä, miten tehtävä on soveltunut heidän elämäntilanteeseensa, millaista ohjausta he kaipaavat ja miten he kokevat oman osaamisensa sopineen tehtävään. Palautteista koostetaan yhteenveto, jota hyödynnetään vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä.

5. Jäsenhuolto

Jäsenhuolto on huolenpitoa yhdistyksen jäsenistä. Jäsen on yhdistyksen arvokkain omaisuus, joten hyvin tehty jäsenhuolto takaa yhdistyksen menestyksen. Yksi jäsenhuollon tehtävistä on varmistaa, että jäsenen odotukset yhdistystoimintaa kohtaan täyttyvät ja hän saa toteuttaa itseään.

Tyytyväinen jäsen – yhdistyksen paras mainos

Voisi sanoa, että yhdistyksen jäsen on sen paras mainos. Kaikki jäsenet ovat potentiaalisia jäsenhankkijoita. Millaista viestiä jäsenet vievät eteenpäin, ovatko he tyytyväisiä yhdistyksen toimintaan? Jos yhdistyksen jäsenistä ei pidetä huolta, yhdistys ei voi hyvin ja se todennäköisesti menettää jäseniä. Jäsenillä pitää olla mahdollisuus vaikuttaa eikä heiltä saa vaatia liikaa. Kiitos ja palaute ovat kaiken a ja o.

Puheenjohtajalla on suuri merkitys jäsenten sitouttamisessa. Hän näyttää omalla sitoutumisellaan esimerkkiä muille ja huolehtii, että yhdistyksen henki säilyy hyvänä. Puheenjohtaja huolehtii aktiivisella tiedottamisella, että yhdistyksen jäsenet tietävät yhdistyksen asioista. Hänen vastuullaan on, että ihmiset tietävät ennen luottamustehtäviin lupautumista mitä tehtävät pitävät sisällään. Lisäksi hän huolehtii, että toiminnan tavoitteet sovitaan yhdessä.

! *Vanhan jäsenen pitäminen mukana yhdistyksen toiminnassa on paljon helpompaa kuin uuden hankkiminen. Vanhan jäsenen tarpeet ja toiveet yhdistyksen toiminnan osalta voivat muuttua. Jäseniä tulee kuunnella herkällä korvalla.*

Usein suurin syy jäsenmaksun laiminlyömiseen on yksinkertainen unohdus. Kannattaa siis varmistaa, onko jäsen tarkoituksella jättänyt maksun maksamatta vai onko kyseessä vain unohdus. Jos jäsen kuitenkin eroaa yhdistyksestä, kannattaa ehdottomasti kysyä, mistä ero johtuu. Häntä tulee kiittää jäsenyydestä sekä toivottaa hyvää jatkoa ja tehdä selväksi, että hän on tevetullut liittymään halutessaan takaisin jäseneksi.

Jäsenten aktivointi

Jäsenmäärän koolla ei ole väliä, jos jäseniä ei saada aktivoitua toimintaan. Kaikki alkaa siitä, että uudet jäsenet toivotetaan tervetulleeksi esimerkiksi kirjeellä ja kutsutaan henkilökohtaisesti mukaan yhdistyksen tilaisuuksiin. Jäseniä aktivoidessa on huomioitava jäsenen käytettävissä oleva aika, yhteydet ja taidot. Heille on hyvä tarjota tehtäviä kykyjen ja käytettävissä olevan ajan puitteissa.

Kaikki eivät ole kiinnostuneita aktiivisesta toiminnasta tai heillä ei ole siihen aikaa, vaan he haluavat tukea yhdistystä jäsenyydellään. Se on jo itsessään merkittävä kannanotto ja tärkeä tuki yhdistykselle. Jäseniä ei tulisi kuitenkaan automaattisesti määritellä passiivisiksi, vaan kannattaa miettiä, onko yhdistyksen toiminnassa jotakin piirteitä, jotka estävät jäsenen aktivoitumista. Asiaa kannattaa kysyä suoraan jäseneltä.

! *Jäsenillä pitää olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Toiveiden kertominen innostaa ja motivoi ja jäsenet kokevat itsensä tärkeiksi, kun heidän mielipiteensä otetaan huomioon. Jos mahdollista, seuraavan vuoden toimintasuunnitelman teko kannattaa aloittaa jäsenkyselyllä tai jäsentapaamisella.*

Yhdistyksen puheenjohtajan ja hallituksen ei ole tarkoitus päättää asioita jäsenten puolesta. Yhdistyksen luottamustehtäviä on hyvä tarvittaessa kierrättää, jotta uusille ihmisille tulee tilaa. Tehtäviä pitää uskaltaa jakaa jäsenille, jotta vain muutamat eivät raataisi ja muut tuntisi oloaan hyödyttömiksi.

Jäsenten tukeminen

Jäsenet haluavat kokea itsensä arvostetuiksi ja tarvitsevat tukea yhdistystoiminnassaan. Yksi tapa osoittaa jäsenille arvostusta ja lisätä heidän jaksamistaan on järjestää erilaista virkistystoimintaa. Virkistystoiminta luo yhteishenkeä yhdistyksen jäsenten sisällä ja antaa jäsenille uutta energiaa. Tavallisesta yhdistystoiminnasta poikkeava yhteinen tekeminen tuo yhdistystoimintaan lisää mielekkyyttä.

Erilaisten koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen jäsenille innostaa jäseniä käyttämään uusia taitojaan myös yhdistyksen hyväksi. Yhdistys voi myös järjestää seminaari- tai opintomatkoja.

Jos yhdistyksen toimintaan kuuluu vaikeita asioita, jäsenten jaksamisen tueksi voi muodostaa työnohjausryhmän. Ryhmässä voidaan keskustella luottamuksellisesti asioista, jotteivät ne jää painamaan yksittäisen henkilön mieltä.

Osa tukitoiminnasta voi olla ilmaista ja osassa olla pieni osallistumismaksu.

Lähteitä ja oheismateriaalia

Aalto-Setälä Pauli ja Saarinen Mikael, 2014. Innostus. Myötämanipuloinnin aakkoset,Talentum.

Anttonen Taru, Kolu Emma. Lisää aktiiveja mukaan. Vihreä jäsenhankintaopas. <www.visili.fi/sites/visili.fi/files/files/page/346-materiaalit/lisaa-aktiiveja-mukaan-valmis.pdf>

Hakala Juha T., 2013. Luova laiskuus. Anna ideoille siivet, Gummerus.

Harju Aaro, Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta, 2010. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

Harju Aaro ja Ruuskanen-Himma Eila, 2016. Onnistu muutoksessa. Järjestöjohtajan ja -kehittäjän käsikirja, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

Jormakka Riitta ja Räsänen Taina, 2016. Nuorten osallisuuden vahvistaminen nuorten, järjestöjen ja hyvinvointiaseman yhteistyötä kehittämällä. <www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/113115/Jormakka_Riitta..pdf?sequence=1>

Jäsenhankinta <http://yhdistystieto.fi/wiki/76-jasenhankinta>

Jäsenhankinta yhdistyksissä - 5 tapaa, jotka teiltäkin on saattanut jäädä testaamatta <http://blog.avoine.fi/kirjoitukset/jasenhankinta-yhdistyksissa-5-tapaa-jotka-teiltakin-on-saattanut-jaada-testaamatta/>

Kansallinen Sivistysliitto - Opintokeskus Kansio. <www.kansio.fi/>

Karreinen Lari, Halonen Maria ja Hennilä Meri (toim.), 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan, PINKO ja Vihreä Sivistysliitto ry.

Kuuluvainen Salla, 2015. Vapaaehtoistyön johtaminen, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

Kuuluvainen Sanna: Vapaaehtoistyön johtamisen hyvät käytännöt. Vapaaehtoistyön johtaminen ammatillistuneissa ja kansalaisjärjestömäisissä yhdistyksissä, 2014, Mamk. <http://theseus56-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/80907/Kuuluvainen_Salla.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Loimu Kari, 2015. Yhdistyksen ABC. Opas suomalaiseen yhdistystoimintaan, Into.

Myllymäki Reino ja Hinkka Toni, 2016. Yhdistysjohtamisen opas. Yhdistys ei ole yritys, Ketterät Kirjat Oy.

Rosengren Pirjo, Törrönen Anneliina, 2008. Yhdistystoiminnan avaimet, KSL. <www.ksl.fi/images/yhdistystoiminnan%20avaimet.pdf>

Suomi, tuhansien yhdistysten maa <www.marmai.fi/blogit/mark_blogi/suomi-tuhansien-yhdistysten-maa-6626367>

Tuominen Saku, 2014. Luova järkevyys. Arkisen luovuuden ylistys, Otava.

Vapaaehtoistoiminnan tutkimus 2015 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content25B241>Viestintäopas yhdistysten arkeen <http://www.jelli.fi/lataukset/2010/08/Viestintaopas2015_issuu.pdf>

Viisi askelta kasvuun <www.vihreat.fi/vihreiden-jasenhankinta>

Väisänen Miika: Toimintamalli vapaaehtoistoimijoiden johtamiseen, 2010. <www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/dokumentit/Toimintamalli_johtamiseen.pdf>

Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö, Suomen virallinen tilasto. <www.stat.fi/til/sutivi/2015/13/sutivi_2015_13_2016-12-14_tie_001_fi.html>

10 askelta nuorisomyönteisempään yhdistystoimintaan <www.siltakokkola.fi/?x118281=253647>

12 toimintatapaa, joilla löydätte lisää aktiivisia nuoria yhdistykseen <http://blog.avoine.fi/kirjoitukset/12-toimintatapaa-joilla-loydatte-lisaa-aktiivisia-nuoria-yhdistykseen/>

Lähteenä käytetty myös EHYT ry:n Jäsenkyselyä 2016, jonka tuloksista on kerrottu mm. EHYT Järjestö -lehdessä.

Muistiinpanoja